

WPISUJE UCZEŃ

KOD UCZNI

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PRZYKŁADOWY ARKUSZ EGZAMINACYJNY EGZAMIN ÓSMOKLASISTY Z OPERONEM JĘZYK POLSKI

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 11 stron (zadania 1.–19.). Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Wpisz swój kod oraz PESEL w wyznaczonym miejscu.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
5. Rozwiązania zadań, w których musisz samodzielnie sformułować odpowiedzi, zapisz czytelnie i starannie. Pomyłki przekreślaj.
6. W arkuszu znajdują się różne typy zadań. Odpowiedzi do nich zaznacz lub zapisz w wyznaczonych miejscach.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

**Czas pracy:
120 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 48**

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 1.–9.

Małgorzata Matuszak

Czym jest... cierpliwość

Cierpliwość pozwala nam oczekiwać. Wie, że wszystko ma swój czas

Mało mówi się o cierpliwości. Niesłusznie. Jako cnota¹ stanowi ona fundament dla budowania w sobie wszystkich innych cnót, których nie można przecież osiągnąć inaczej, aniżeli poprzez zgodne z nimi działanie, ono zaś domaga się cierpliwości w nabywaniu umiejętności postępowania według nich. [...]

Truizmem wydaje się stwierdzenie, że każda umiejętność wymaga cierpliwego ćwiczenia się w niej. Nie zostanie mistrzem w jakiejś dziedzinie ktoś, kto wprawdzie nie włożył wiele trudu w to, by dokonywać dzieła po mistrzowsku. Wiadomo też, że nie będzie, na przykład, dobrym muzykiem ktoś, komu granie sprawia (jeszcze) trudność [...]. By zaś biegłość gry osiągnąć, długo trzeba wprzód² ćwiczyć. Nabierać wprawy. Podobnie jest z cnotą: także ona, by mogła rosnąć, wymaga – jak umiejętność – wielokrotnego powtarzania tego samego, niestrudzenie, nawet jeśli natura kogoś do jakiegoś działania szczególnie uzdolniła. [...]

Wydaje mi się, że z natury jesteśmy raczej niecierpliwi. Że cierpliwości musimy się dopiero uczyć. Jak? Jest to o tyle trudniejsze dzisiaj, bo nasza cywilizacja jest cywilizacją techniczną, ta zaś – jest cywilizacją niecierpliwości. Niecierpliwość stała się jedną z głównych przypadłości naszych czasów. Nie lubimy czekać. Nie chcemy czekać. Ów brak cierpliwości w osiągnięciu zamierzonego celu wzmagany jest jeszcze przez wielość środków, które mamy do dyspozycji; środków, które technika złożyła człowiekowi w darze, a które ów rozwój cywilizacyjny i techniczny zbyt często obraca przeciw tym, którzy go spowodowali – przeciw nam samym. [...]

Cierpliwość pozwala nam oczekiwać. Wie, że wszystko ma swój czas. Mądry Kohelet³ przypomina nam ciągle, że na wszystko przychodzi stosowna chwila: jest czas siania i czas rośnięcia, czas wytężonej pracy i czas odpoczynku. Cierpliwość daje czasowi czas, sam czas jednak niczego nie zdziała. Ważne przecież, by oczekiwanie na czas nie zmieniło się w stagnację, żeby siał wtedy, gdy przychodzi czas siewu i by pozwalać rosnącemu rosnąć we właściwym po temu czasie.

Cierpliwość wie, że wszystko, co ważne, przychodzi powoli, a to, co niewczesnie rozkwitło, często równie szybko niszczeje. Z drugiej strony jednak, doświadczamy także czegoś odwrotnego: tego, że wszystko, co ważne przychodzi szybko i równie szybko odchodzi tam, skąd przyszło. Nie można przeoczyć tego momentu. Dlatego też niecierpliwość nie jest cierpliwa – wie, że czas jest cenny, że żadnej chwili nie da się przeżyć raz jeszcze, powtórzyć, zmienić, że drugi raz okazja może się nie przytrafić. Grecy taki czas nazywali „kairos” – odpowiednią chwilą, stosownym momentem. Kairos to także imię greckiego bożka; ten, kogo mijał, miał jedynie krótką chwilę, mgnienie, by go uchwycić, a wraz z nim swoją szczęśliwą szansę, jeśli zaś Kairos go minął, powtórnie nie mógł go już złapać. Trzeba umieć być cierpliwym, ale trzeba umieć też od cierpliwego oczekiwania odstąpić. Działać.

Małgorzata Matuszak, *Czym jest... cierpliwość*, „Nowe Państwo” 10/2009, nr 44, s. 43.

¹ Cnota – całość wysokich wartości moralnych; prawość, szlachetność, zacność; także pozytywna cecha charakteru; walor, przymiot, zaleta.

² Wprzód (staropolskie) – najpierw.

³ Kohelet – autor Księgi Koheleta, jednej z ksiąg Starego Testamentu zawierającej rozważania nad sensem życia ludzkiego. Według Koheleta nic nie ma absolutnej wartości, nie jest trwałe, nie potrafi w pełni uszczęśliwić człowieka.

[474 słowa]

Zadanie 1. (0–2)

Uzupełnij poniższy tekst w taki sposób, aby stanowił streszczenie fragmentu tekstu Małgorzaty Matuszak.

Tematem tekstu Małgorzaty Matuszak jest

Autorka skupia się na

.....

.....

i dowodzi, że

.....

.....

Zadanie 2. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Według Małgorzaty Matuszak dzięki cierpliwości mogą być rozwijane inne cnoty.	P	F
Małgorzata Matuszak krytycznie ocenia współczesne społeczeństwo z powodu odejścia od poglądów Koheleta.	P	F

Zadanie 3. (0–1)

Uzupełnij zdanie. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

Przywołana w tekście sytuacja muzyka to A/B, który C/D słuszność wywodu.

A. argument

C. potwierdza

B. przykład

D. neguje

Zadanie 4. (0–2)

Czy Demeter można nazwać osobą cierpliwą? Uzasadnij swoją odpowiedź, odwołując się do treści mitu oraz tekstu Małgorzaty Matuszak.

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0–2)

Wyjaśnij, jakie znaczenie ma przywołanie greckiego bożka Kairosa w rozważaniach o cierpliwości.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 6. (0–1)

Którym wyrazem można zastąpić podkreślone słowo w wypowiedzeniu *Niecierpliwość stała się jedną z głównych przypadłości naszych czasów?* Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. niedyspozycja
- B. cierpienie
- C. bezczynność
- D. dolegliwość

Zadanie 7. (0–1)

Uzupełnij artykuł hasłowy wyrazem zgodnym z podanym objaśnieniem. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

..... – stwierdzenie prawdziwe, ale banalne, znane wszystkim albo zbyt błahe, aby warto było je wygłaszać.

- A. cnota
- B. truizm
- C. fundament
- D. kairos

Zadanie 8. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Wyraz <i>Kairos</i> piszemy wielką literą, jeżeli jest nazwą własną, a małą, jeżeli oznacza nazwę pospolitą.	P	F
Wyraz <i>wprzódy</i> piszemy przez „ó”, ponieważ wymienia się na <i>w przodzie</i> .	P	F

Zadanie 9. (0–2)

Przeczytaj poniższą informację na temat leadu.

Lead lub **lid** (wym. [li:d]; ang. *wprowadzający*) – pierwszy graficznie wyodrębniony akapit tekstu, przede wszystkim artykułu prasowego, następujący bezpośrednio po tytule lub podtytule. Jego celem jest wprowadzenie czytelnika w zagadnienie, dlatego zazwyczaj podaje w formie skróconej najistotniejsze informacje, a często także i konkluzje, dając czytelnikowi poczucie zrozumienia tematu tekstu. [...] Podręczniki stylu sugerują, by lead był krótki i zawierał zazwyczaj nie więcej niż dwa lub trzy zdania (około 25 słów).

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Lead>

Przygotowujesz do gazetki szkolnej artykuł na temat cierpliwości bohaterów *Kamieni na szaniec* podczas akcji uwalniania Rudego z rąk gestapowców. Napisz lead do tego artykułu.

.....

.....

.....

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 10.–17.

Henryk Sienkiewicz
Latarnik

Pewnego razu, gdy łódź przywiozła wodę i zapasy żywności, Skawiński, zeszedłszy w godzinę później z wieży, spostrzegł, że prócz zwykłego ładunku jest jeszcze jedna paczka więcej. [...] Rozciekawiony starzec przeciął płótno i ujrzał książki: wziął jedną do ręki, spojrzął i położył na powrót, przy czym ręce poczęły mu drżeć mocno. Przysłonił oczy, jakby im nie wierząc; zdawało mu się, że śni – książka była polska. [...] Polskie książki w Aspinwall, na jego wieży, wśród jego samotności, była to dla niego jakaś nadzwyczajność, jakieś tchnienie dawnych czasów, cud jakiś. Teraz wydało mu się, jak owym żeglarzom wśród nocy, że coś zawołało na niego po imieniu głosem bardzo kochanym, a zapomnianym prawie. Przesiedział chwilę z zamkniętymi oczyma i był prawie pewny, że gdy je otworzy, sen zniknie. Nie! Rozcięta paczka leżała przed nim wyraźnie, oświetlona blaskiem popołudniowego słońca, a na niej otwarta już książka. [...] Spojrzął: były to wiersze. Na wierzchu stał wypisany wielkimi literami tytuł, pod spodem zaś imię autora. Imię to nie było Skawińskiemu obce; wiedział, że należy ono do wielkiego poety, którego nawet i utwory czytywał po trzydziestym roku w Paryżu. [...] Zdało mu się teraz, że na jego samotnej skale poczyna się dzieć coś uroczystego. Jakaż była to chwila wielkiego spokoju i ciszy. [...] Nagle wśród tego spokoju natury rozległ się drżący głos starożytny, który czytał głośno, by się samemu lepiej rozumieć:

*Litwo, ojczyzno moja, ty jesteś jak zdrowie!
Ile cię trzeba cenić, ten tylko się dowie,
Kto cię stracił. Dziś piękność twą w całej ozdobie
Widzę i opisuję, bo tęsknię po tobie...*

Skawińskiemu zabrakło głosu. Litery poczęły mu skakać do oczu; w piersi coś urwało się i szło na kształt fali od serca wyżej i wyżej, tłumiąc głos, ściskając za gardło... [...]

Wezbrana fala przerwała tamę woli. Stary ryknął i rzucił się na ziemię [...]. Oto czterdzieści lat dobiegało, jak nie widział kraju, i Bóg wie ile, jak nie słyszał mowy rodzinnej, a tu tymczasem ta mowa przyszła sama do niego – przepłynęła ocean i znalazła go, samotnika, na drugiej półkuli, taka kochana, taka droga, taka śliczna! We łkaniu, jakie nim wstrząsało, nie było bólu, ale tylko nagle rozbudzona niezmierna miłość, przy której wszystko jest niczym... On po prostu tym wielkim płaczem przeproszał tę ukochaną, oddaloną za to, że się już tak zestarzał, tak zżył z samotną skałą i tak zapamiętał, iż się w nim i tęsknota poczynała zacierać. [...] Wypłakawszy się, miał teraz w twarzy jakiś spokój i rozpromienienie, a oczy jego były jakby natchnione. [...] Starzec oparł

głowę o skałę i przymknął oczy. [...] Zaszumiały mu w uszach lasy sosnowe, zabełkotały rzeki rodzinne. Widzi wszystko, jak było. Wszystko go pyta: „Pamiętasz?” On pamięta! a zresztą widzi: pola przestronne, miedze, łąki, lasy i wioski. [...] Noc jest spokojna i chłodna, prawdziwie polska noc! [...]

Henryk Sienkiewicz, *Latarnik* [w:] tegoż, *Wybór nowel*, Warszawa 1986, s. 57–61.

Zadanie 10. (0–2)

Uzupełnij plan zdarzeń *Latarnika*. Zachowaj formy równoważników zdań.

Plan zdarzeń

1.
2.
3.
4.
5. Rozbicie statku.
6.
7. Opuszczenie Aspinwall.

Zadanie 11. (0–1)

Dlaczego po przeczytaniu pierwszych słów polskiej książki *Skawińskiemu zabrakło głosu*? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. z rozczarowania
- B. ze wzruszenia
- C. ze wstydu
- D. z poirytowania

Zadanie 12. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Inwokacja zawarta w cytowanym przez Skawińskiego fragmencie wyraża prośbę o natchnienie.	P	F
Cytowana inwokacja wyraża tęsknotę za ojczyzną, do której nie można powrócić.	P	F

Zadanie 13. (0–1)

Który cytat jest metaforycznym przedstawieniem dalszych losów Skawińskiego? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. *Stary przez te kilka dni posunął się bardzo i pochylił.*
- B. *W kilka dni później widziano Skawińskiego na pokładzie statku.*
- C. *Wiatr porywał znowu ten liść, by nim rzucać po lądach i morzach.*
- D. *Na nowe zaś drogi życia miał także na piersiach swoją książkę.*

Zadanie 14. (0–2)

Przyjrzyj się poniższemu obrazowi i odpowiedz, czy ilustruje on problem ukazany w *Latarniku*. W uzasadnieniu sformułuj dwa argumenty odnoszące się zarówno do tekstu Henryka Sienkiewicza, jak i do obrazu Caspara Davida Friedricha.

Caspar David Friedrich, *Wędrowiec nad morzem mgły*, 1818

.....
.....
.....

Zadanie 15. (0–2)

Na podstawie znajomości lektur: *Latarnik* Henryka Sienkiewicza i *Szyfowe prace* Stefana Żeromskiego uzupełnij zdania.

Książką, której lektura wpłynęła na życie Skawińskiego, jest (tytuł)
(autor) Utwór tego samego autora zatytułowany
..... wykorzystał w swojej powieści Stefan Żeromski,
przypisując mu podobną funkcję.

Zadanie 16. (0–2)

Przeczytaj utwór Ignacego Krasickiego *Skarb*.

Znalazł skarb człek bogaty, widział to ubogi;
Gdy więc bluźni Opatrzność, skarży się na bogi,
Rzekł mu Jowisz: «Poczekaj, co się dalej stanie!»
Wtem ów bogacz skończywszy skarbów odkopanie
Przenosił je do domu; a że dźwigał w nocy,
Wpadł w chorobę z niewczasu¹ i umarł z niemocy².
«Bierz tę zdobycz – rzekł Jowisz – a nie sądź z pozoru!
Karze czasem Opatrzność, gdy przyczynia zbioru».

¹ *Niewczas* – trud, niewygoda, brak odpoczynku.

² *Niemoc* – choroba.

Wyjaśnij, czy wymowa bajki Krasickiego jest zgodna z wymową utworu Henryka Sienkiewicza. Odwołaj się do obu utworów.

.....
.....
.....

Zadanie 17. (0–1)

Zapoznaj się ze znaczeniami słowa *skarb*.

skarb

1. «zbiór rzeczy drogocennych lub pieniędzy, zwykle ukrytych»
2. «rzecz drogocenna»
3. «osoba lub rzecz bardzo przez kogoś ceniona, kochana»
4. *daw.* «majątek państwa; też: instytucja rządząca majątkiem państwa»

<https://sjp.pwn.pl/slowniki/skarb.html>

Uzupełnij zdanie. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

Słowo *skarb* w utworze Ignacego Krasickiego zostało użyte w znaczeniu A/B, co potwierdza cytat C/D.

A. 1.	C. <i>Gdy więc bluźni Opatrzność, skarży się na bogi</i>
B. 3.	D. <i>skończywszy skarbów odkopanie/ Przenosił je do domu</i>

Zadanie 18. (0–3)

Zredaguj ogłoszenie na szkolną stronę internetową, w którym zachęcisz koleżanki i kolegów do uczestnictwa w spotkaniu z emigrantem powracającym na stałe do Polski. Użyj dwóch argumentów.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 19. (0–20)

Wybierz jeden z tematów i napisz wypracowanie.

Temat 1.

Co może być prawdziwym skarbem dla człowieka? Przygotuj przemówienie na Szkolny Dzień Woltariusza, w którym przekonasz rówieśników, że nie tylko dobra materialne nadają sens ludzkiemu życiu. Odwołaj się do wybranej lektury obowiązkowej oraz innego utworu literackiego. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

Temat 2.

Po kilku latach od opuszczenia Aspinwall Skawiński przybył do Nowego Jorku na zaproszenie przedstawiciela polskiego Towarzystwa. Napisz w formie opisu przeżyć wewnętrznych wspomnienia Skawińskiego z pobytu w siedzibie Towarzystwa. Uwzględnij zarówno treść lektury, jak i wymyślone przez siebie zdarzenia, w których uczestniczył bohater po opuszczeniu Aspinwall. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

Wypracowanie na temat nr

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

